

УЧЕБНА ПРОГРАМА
ПО
СРЪБСКИ И ХЪРВАТСКИ ЕЗИК-Х клас,
Втори чужд език-профилирана подготовка

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ.

Настоящата учебна програма е разработена съгласно Държавните образователни изисквания за учебно съдържание по чужди езици.

Базирайки се на принципите за непрекъснатост и спираловидна повтораемост на обучението, настоящата учебна програма предлага оптимално използване на хорариума за формиране на навиците и уменията на учениците по видовете речева дейност: слушане, четене, говорене, писане.

Хорариумът часове се определя според учебните планове на училището.

II. СТРАТЕГИЯ И ЦЕЛИ

Образователната стратегия при изучаването на сръбски и хърватски език като втори чужд език се определя като функционално-комуникативна. Общите цели на обучението са свързани с изграждане на система от интелектуални умения за развитие на познавателните способности и творческата самостоятелност на личността; с формиране на толерантност към културните различия и развитие на умение за социално отговорно поведение и межкултурно общуване.

Специфичните цели на обучението в десети клас са свързани със:

-задълбочаване на интереса на учениците към изучаване на сръбски и хърватски език и култура в съпоставителен план с родния език и култура;

-задълбочаване на знанията за граматичната система на сръбския и хърватския език;

-обогатяване и усъвършенстване на комуникативните умения на учениците;

-разширяване на активния и пасивния речников запас;

-усъвършенстване на компенсаторните стратегии и стратегиите за самостоятелно учене;

-развиване на уменията в рамките на всеки тип речева дейност, както следва:

1. Слушане-възприемане на аудиотекст от различни източници с увеличено времетраене на слушането със и без зрителна опора.

2. Четене-изразително и гладко четене, четене наум, усъвършенстване на уменията за навлизане в структурата на текста, открояване на смисловите му ориентири; самостоятелна работа с речник, таблица, учебно помагало.

3. Говорене-усложнена диалогична реч; монологична реч: кратък отговор на проблемен въпрос, преразказ на кратък текст, изказване по дадена тема.

4. Писане-кратък отговор на проблемен въпрос, кратък конспект на прочетен или прослушан текст; кратка автобиография; основни умения за работа с речник, учебно помагало.

X клас (втори чужд език-профилирана подготовка)					
Очаквани резултати			Учебно съдържание /теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки		
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия /по теми/	Контекст и дейности /за цялото ядро или за цялата програма/	Възможности за междупредметни връзки
1	2	3	4	5	6
Слушане	Ученикът: Разбира основна информация от кратки, несложни по структура научнопопулярни текстове като определя основна тема и проследява сюжетна линия, разграничава становища. Разбира в подробности: -кратки изказвания, свързани с всекидневния живот /семејство, училище, хоби, пътувания, празници/; -съобщения за обществения транспорт, в магазина, в пощата; -информация, свързана с учебното съдържание. Разбира конкретна информация от различни по вид радио и телевизионни предавания: репортажи, реклами, обяви, новини. Използва различни компенсаторни умения за решаване на комуникативни проблеми.	I. Тематични области 1. Аз и другите -у дома: подреждане на жилището, домашни дейности; -моите приятели: любов и приятелство. 2. Моят ден -дневна програма -интереси -хоби, музика, спорт 3. Светът около нас -институции; в пощата, в банката, в болницата и др. -пътувания и туризъм -спортни състезания, спортове и спортисти II. Социокултурни знания -в рамките на посочените теми ученикът трябва да разшири знанията си за живота в Сърбия и Черна Гора, Хърватска, Босна и Херцеговина: 1. Социално поведение-норми и етикет. 2. Празници и традиции. 3. Природни и исторически забележителности, населени места. 4. Историческо минало. 5. Обществен живот.	ЕЗИКОВИ ЗНАНИЯ А. Фонетика -поддържащ коректировъчен курс. -I палатализация /позиции, резултати/ -йотуване /позиции, резултати/ Б. Морфология 1. Съществително и прилагателно име -преговор и обобщение с елементи на надграждане: -падежни значения; -Звателен падеж -склонение на лични имена -склонение на съществителни с постоянно множествено число -склонение на съществителни имена от женски род на съгласна -склонение на географски имена	На учениците се дава възможност: -да развият придобитите стратегии за учене на базата на родния и изучавания първи чужд език; -да слушат и четат автентични учебни материали; -да участват индивидуално и по групи в учебни проекти, като работят с автентични материали: преса, справочници; Представят събраната информация в	Учениците прилагат знанията и уменията си по: 1. Български език и литература: -части на речта и видове изречения; -словообразуване; -стил, сфери на общуване; -речев етикет; -видове текст; -национална идентичност; -литература: -жанрово и стилово многообразие; -близка по произход лексика. 2. Други чужди езици: -социокултурна и страноведска информация за други страни; -стратегии, техники за учене на чужди езици; -прилагане на компенсаторни стратегии. 3. Информатика и
Четене	Ученикът: Разбира основната информация от литературен, публицистичен и				

<p>Говорене</p>	<p>научнопопулярен текст с позната тематика и ограничен обем, като открива смисловите ориентири на текста, проследява сюжетната линия, определя теми и проблеми, разграничава персонажи. Разбира в подробности: -лични писма и картички, читателски писма,обяви, статии на младежка тематика; -указания в учебна и справочна литература; -адаптирани литературни произведения и/или откъси от тях. Разбира и намира конкретна информация в: -справочна литература, разписания, каталози, проспекти, програми; -кратки литературни текстове; -кратки научнопопулярни статии. Групира факти, данни, понятия и др. според потребностите си или поставената задача. Прилага компенсаторни стратегии, като открива ключови думи и изречения, използва контекстуална догадка и ползва речници.</p> <p>Ученикът: Води елементарен разговор на познати теми от ежедневието.</p>	<p>6. Литература-обща ориентация. 7. Межкултурни взаимодействия между България и Сърбия и Черна Гора, Хърватска. III. Сфери и роли на общуване 1. Сфери: -в училище -въщи -на обществени места /магазини, пазари, болнични заведения, заведения за обществено хранене, градски и междуградски транспорт, туристическо бюро, хотел, кино, театър, библиотека, стадион/ -по телефона 2. Роли -партньор в разговор; -клиент; -домакин; -гост; -пътник; -читател; -зрител; IV. Използване на компенсаторни стратегии Ученикът трябва да се научи да използва: -езика на тялото-мимика, жестове; -неезикови и родноезикови опори; -форми на езикова догадка; -помощ от други участници в общуването /съученици, учители/; -помощни учебни и справочни материали /речници, учебници, енциклопедии, справочници/;</p>	<p>-склонение на съществителни имена /м.р./ от чужд произход от типа lavabo, kupe, taksi, sako -сравнителна и превъзходна степен на прилагателните 2. Местоимения -преговор и обобщение с елементи на надграждане -склонение на личните, показателните и въпросителните местоимения -видове неопределителни и обобщителни местоимения 3. Глагол -вид; -време /бъдеще време/; -спрежение; -спрежение на глаголите с инфинитив на -ći 4. Причастие: -минало деятелно причастие -минало страдателно причастие В. Синтаксис -граматика на</p>	<p>различна форма: графично, таблично; -да ползват разнообразни нагледни и технически пособия; -да използват индивидуални стратегии за учене, самообучение, самоконтрол, компенсиране на недостатъчни знания и умения при общуване; -да обогатяват познанията си за Сърбия и Черна Гора и Хърватска , осмисляйки собствената си идентичност.</p>	<p>информационни технологии: -работа с мултимедийни продукти; -намиране и извличане на информация от Интернет; -текстообработка. 4. Обществени науки и гражданско образование: -история на България; -коментар и сравняване на факти и събития от историята; -правова държава, права на човека; -гражданско общество; -разрешаване на конфликти; -професионални интереси; -световно стопанство; -роля на езика, религията и традициите; -разширяване на Европейския съюз; -България-природа, население, стопанство, региони; -географска характеристика на Сърбия и Черна Гора, Хърватска, Босна и Херцеговина; -общоевропейски</p>
------------------------	---	--	--	--	---

<p>Писане</p>	<p>Представя кратко минали и настоящи събития на познати теми. Описва илюстрации, познати предмети и явления. Прави цялостно изказване по дадена тема. Отговаря на проблемен въпрос. Преразказва кратък прослушан или прочетен текст. Прави анотация, резюме. Изгражда текст по ключови думи. Инициира или поддържа елементарен телефонен разговор. Използва компенсаторни стратегии: мимика, жест, синонимични езикови средства, перифраза.</p> <p>Ученикът: Съставя подробен план за устно изказване. Съставя кратък разказ по картина, серия от картини. Пише кратък автобиографичен текст по зададена схема. Прави сбит преразказ, анотация. Прилага компенсаторни стратегии: използва познати образци, предварително подготвени изрази, план на текста, справочници, речници</p>	<p>-молба за уточняване; -повторно питане.</p>	<p>простото изречение-преговор и обобщение с елементи на надграждане -едносъставно изречение. Г. Словообразуване: -съществителни имена /названия на дейатели, на действия и състояния, на лица и животни от женски пол и др./; -образуване на умалителни и увеличителни названия; -прилагателни имена Лексикалният базов минимум включва активна лексика около 500 лексикални единици, необходими за речевата комуникация по теми и ситуации, определени от тематичните области.</p>		<p>структури. 5. Природни науки и екология: -замърсители на въздуха, водата, почвата; -защитени видове и обекти; -суровинна база и енергийни източници; -изобретения, научни постижения; -здравословен и природосъобразен начин на живот; -живот без дрога. 6. Изкуства: -известни литературни, музикални, художествени творби от сръбски и хърватски автори; -младежка култура; -аудиомедии. 7. Физическа култура и спорт: -индивидуални и колективни спортове; -професионален спорт; -екипност.</p>
----------------------	--	---	---	--	--

V. ФОРМИ И МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Дейностите, свързани с проверката и оценката на знанията и уменията на учениците в обучението по чужд език, се подчиняват на определени общи педагогически изисквания:

- системност;
- всестранност;
- обективност;

-отчитане на възпитателното въздействие на оценката, която би трябвало да има позитивен характер и да мотивира учениците към комуникиране на чуждия език, да формира у тях критерии за самооценка и да ги стимулира за по-ефективна работа.

Решението на въпроса за обективността на оценката е пряко свързана с тестовата проверка. Тестовите могат да служат както за текуща и периодична проверка, така и за упражнения и самопроверка. Речевите умения и комуникативни способности се проверяват чрез функционални тестове, знанията за езиковата система се проверяват чрез структурни тестове.

Проверка на знанията и уменията в X клас

А. Устна:

-монологична реч: преразказ на кратък текст, кратък отговор на проблемен въпрос, анотация, изказване по дадена тема;

-изразително и гладко четене на глас с необходимото произношение;

-диалогична реч: усложнена диалогична реч, участие в дискусии;

-адекватно използване на изучените интонационни модели и изразни средства.

Б. Писмена:

-диктовка;

-тест;

-анотация;

-кратък план-конспект;

-кратка автобиография;

-кратък отговор на проблемен въпрос;

-кратко съчинение;

-превод на кратки текстове с изучена тематика от и на сръбски/хърватски език.

VI. МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ

Организацията на обучението по сръбски и хърватски като втори чужд език следва общоприетите принципи на комуникативно-ситуативния и когнитивния подход, утвърдени в съвременната методика. Учебната дейност е ориентирана към изграждането на компонентите на комуникативната компетентност в разнообразните и аспекти, като водеща е прагматическата насоченост.

Структурирането на настоящата учебна програма е съобразено със специфичните особености при обучението по втори чужд език:

-мотивацията за изучаване на втория чужд език;

-опита от овладяването на родния и първия чужд език;

-усвоените до определена степен стратегии за учене;

-натрупаните фонове знания за страната и света.

Горепосочените особености обуславят необходимостта от:

-равнопоставеност, а на определен етап от обучението и изпреварване на репродуктивното пред продуктивното овладяване на езика;

-обогатяване и усъвършенстване на стратегиите за самостоятелно учене и на компенсаторните стратегии за преодоляване на трудностите в устната и писмената реч;

-използване на разнообразна социокултурна информация с диференцирана насоченост в зависимост от интересите на учениците.